

Södertörns högskola | Institutionen för ekonomi och företagande
Kandidatuppsats 15 hp | Redovisning | Höstterminen 2008
Programmet Logistik och Ekonomi

Kreditbedömning utan revisor

På vilket sätt förbereder sig kreditinstituten inför
avskaffandet av revisionsplikten?

Av: Carl Fouganthine
Handledare: Jan Svanberg

Förord

Svenskt Näringslivs och regeringens tanke med att avskaffa revisionsplikten för mindre företag är att det ska bli mindre kostsamt och mindre krångligt för dessa företag att bedriva sin verksamhet. Författaren kommer från en småföretagarfamilj och har själv drivit en egen agentur för ett textilföretag som ägs av dennes svåger. Det finns således insikt i den praktiska problematiken som råder då man driver små företag och ett intresse för åtgärder som underlättar för småföretag hos författaren. Författaren samt dennes syster och mor arbetar inom banksektorn, vilket gör att kreditbedömning av företag är av intresse. Opponenternas och handledarens olika infallsvinklar och synpunkter på uppsatsen har varit till stor nytta för studien.

Sammanfattning

Uppsatsens syfte är att utreda hur kreditbedömningsprocessen påverkas vid ett avskaffande av revisionsplikten utifrån bankernas och Statens Bolåneinstituts hänseende. Kreditbedömare kommer att behöva lika mycket information om företagskunderna för att göra korrekta kreditbedömningar när revisionsplikten avskaffas som tidigare. Det kommer däremot inte att vara avgörande om den externa informationen kommer från revisor, utan informationen kan lika gärna komma från en kompetent redovisningskonsult. När det handlar om större krediter och nya företagskunder kommer dock kreditbedömare att kräva verifiering och granskning av revisorer. Revisorerna kommer att konkurransutsättas när myndighetskravet på revisionsplikt försvinner, vilket kommer leda till att revisorernas verksamhet måste kundanpassas i mycket större utsträckning än idag. Det kommer att bli viktigare för externa rådgivare att hjälpa banken med vad de vill ha för information om företagskunderna. Behovet av extern hjälp för bankerna kommer inte att minska eftersom regler om redovisning och beskattning ständigt förändras.

Informanterna har bestått av kreditchefen på Statens Bolåneinstitut, kreditchefer på flera olika banker, en företagsrådgivare på Handelsbanken, en skatterevisor på Skatteverket och en redovisningsexpert på Svenskt Näringsliv. De har likartade åsikter om hur de ska agera vid kreditbedömning när avskaffandet av revisionsplikten genomförs. Samtliga informanter hävdar att en viktig parameter vid utförandet av en ordentlig kreditbedömning är en korrekt kassaflödesanalys för att bedöma om företagen har en god återbetalningsförmåga.

Samtliga informanter är överens om att vid större krediter samt vid bedömning av nya företagskunder kommer det krävas att en revisor har undertecknat årsredovisningen.

Informanternas åsikter skiljer sig åt när det gäller förberedelserna inför avskaffandet av revisionsplikten. Vissa ser ett behov av utbildning av personalen medan andra menar att personalen redan besitter tillräcklig kompetens.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemdiskussion	2
1.2	Frågeställning	3
1.3	Syfte	3
2	Metod	4
2.1	Tillvägagångssätt	4
2.2	Källkritik	5
2.3	Urval	5
2.4	Tidsperspektiv	5
3	Kreditbedömningsprocessen	6
3.1	Tänkbara scenarier och eventuella farhågor vid avskaffandet av revisionsplikten....	6
3.2	Årsredovisningslagen, ÅRL	9
3.3	Förmånsrättslagen	9
4	Resultat	10
5	Analys	17
6	Källförteckning	20
7	Bilagor.....	21
7.1	Intervjuer med SEB, Swedbank, Statens Bolåneinstitut(SBAB), Handelsbanken, Bankföreningen, Nordea, Danske bank, Skatteverket och Svenskt Näringsliv.	21

1 Inledning

Revision syftar till att öka tillförlitligheten i företagens finansiella information samt kontrollera att styrelsen följer de lagar och förordningar som finns. Revisorn ska vara självständig, oberoende och objektiv samt ansvara för att inga juridiska oegentligheter förekommer. Revisorn kan vara till stor nytta för ägarna för att påvisa ekonomiska problem samt bidra till att minska risken för alla som har med företaget att göra, till exempel kunder, leverantörer och investerare. Revisorn ska yttra sig om historisk finansiell information i syfte att bestyrka eller invända sig mot innehållet i denna.¹ Revision skall med hjälp av god redovisningssed granska och kontrollera företagets årsredovisning, bokföring samt styrelsen och den verkställande direktörens förvaltning.² Revisorn kan yttra sig med hög, men inte absolut säkerhet och det kallas revision. Revisorn kan även yttra sig med begränsad säkerhet och det kallas översiktlig granskning. Upplysningsplikten innebär att revisorer, nya revisorer, konkursförvaltare i det fall konkurs inträffar samt undersökningsutredaren vid förundersökning om brott ska informera om företagets situation.³

Sedan 1983 har det i Sverige funnits revisionsplikt för samtliga aktiebolag oavsett storlek. Revisionsplikten upprättades för att samhället skulle få bättre kontroll över näringslivet och att ekonomisk brottslighet skulle bekämpas.⁴

Regeringen vill nu underlätta för småföretag genom enklare regler och lägre kostnader samt anpassa sig till de regler som gäller i EU. På uppdrag av regeringen har en utredning påbörjats angående avskaffande av revisionsplikten för aktiebolag med högst 50 anställda och en omsättning på 84 miljoner och balansomslutning på 41,5 miljoner kronor, vilket motsvarar 96,5 procent av Sveriges företag. Företag får dock överskrida en av dessa 3 gränser.⁵ År 2006 bestämde Danmarks folketing att revision skulle vara möjlig att välja bort i mindre aktiebolag. Endast 6,5 procent av revisorernas klienter valde bort revision.⁶ Storbritannien införde den lagstadgade revisionen 1967 och avskaffade den 1993. Idag är det cirka 67 procent av de

¹ Den nya affärsredovisningen 2005, s.347

² 9 kap, 3§ABL

³ FAR, Aktiebolagslag (2005:551) 2008 s.26-27, Revisionsbok 2008, Revisionslag (1999:1079) s.19-20

⁴ <http://www.alltomrevision.se/2008/12/28/> bor revisionsplikten avskaffas eller behållas

⁵ ”Avskaffande av revisionsplikten för små företag” (SOU 2008:32) s.188

⁶ Halling 2007 om undersökningen av den danska branschorganisationen för revisorer, Föreningen registrerade revisorer, FRR samt FAR INFO, nummer 9, 2006

företag i Storbritanniens som inte måste revideras som avstår revision. Åsikterna om fler danska företag kommer att välja bort revision under de närmaste åren går isär.⁷

Företagen som berörs av avskaffandet av revisionsplikten och avstår från revisor riskerar att vid ansökan om lån på banken och av kreditinstitut drabbas av mindre tillförlitlighet. Bankerna har redan idag en differentierad räntenivå när det gäller bankernas beviljande av lån och om revisionsberättelser saknas av bolag så är det möjligt att de tvingas betala en högre ränta av en del banker. Företagen riskerar även att drabbas av en tuffare kreditbedömning och kreditinstituten kommer antagligen att ställa högre krav på företagens säkerhet när ”säkerhetsstämpeln” från revisorn försvinner för många företag. Företagen bedöms av kreditinstituten utifrån deras årsredovisningar som revisorn har signerat Vid kreditgivning till företag analyserar banker och kreditinstitut företagens årsredovisningar och nyckeltal. Om banker och Statens Bolåneinstitut inte är noggranna med kontroller riskerar de att drabbas av större kreditförluster på grund av för dålig kunskap om berörda företag då inte årsredovisningen blivit granskad av någon revisor. Granskning av företagens årsredovisningar och nyckeltal påvisar deras framtida betalningsförmåga och vid korrekta analyser går det att förebygga obestånd. Om företag hamnar i obestånd kan det bli oerhört kostsamt för kreditinstituten.⁸

1.1 Problemdiskussion

Kreditgivare kommer antagligen att vilja ha snabbare information och tätare rapportering från företagen vid investeringar och vid upprättande av budgetar från redovisningskonsulter och revisorer när det gäller kreditbedömningar då reviderade årsredovisningar kommer att saknas. Ett tänkbart scenario är även att kreditinstitutens kontroller vid kreditbedömning av företags räkenskaper samt att uppföljningen av låntagare kommer att öka när revisionsplikten försvinner. Kreditinstituten vill inte riskera att förlora pengar vid kreditgivning och kommer därför inte att riskera att det blir en mindre noggrann verifiering och granskning av företagskundernas räkenskaper. Kreditinstituten vill inte betala för att anlita redovisningskonsulter eller revisorer för verifiering och granskning av räkenskaper åt företagskunderna, utan kommer med stor sannolikhet att kräva att företagen betalar för det även när revisionsplikten avskaffas. Revisorer och redovisningskonsulter kommer att tvingas tävla om företagskundernas och bankernas uppdrag när myndighetskravet på revision för små

⁷ Thorell et al, Revisionsplikten i små aktiebolag, 2005 s.25-38

⁸ Kan nyckeltal påvisa framtida betalningsförmåga. Stefan Engström Balans Årgång 28 Nummer 3 Mars 2002

företag försvinner. Det här kan leda till att revisorerna får färre uppdrag än vad de har haft, men det kan även leda till att revisorerna kommer att kunna agera som rådgivare till företag. Det är idag förbjudet för revisorer att vara rådgivare åt samma företag som de reviderar.^{9 10}

1.2 Frågeställning

Hur kommer kreditinstituten att förbereda sina kreditbedömningsprocesser när revisionsplikten avskaffas?

Vad är viktigast för kreditinstituten att veta om företagen vid kreditbedömning när revisionsplikten försvinner?

Vilka konsekvenser kan ett borttagande av revisionsplikten innebära för kreditinstituten och samhället?

1.3 Syfte

Undersökningens syfte är att utreda hur kreditinstituten kommer att förbereda sina kreditbedömningsprocesser då revisionsplikten avskaffas för många företag i Sverige samt återge några kreditbedömares föreställningar om huruvida lagändringen kommer att påverka kreditbedömningsprocessen.

⁹ FAR, Revisionsbok 2008

¹⁰ Balans nummer 10 2008 sidan 21

2 Metod

Undersökningens mål är att identifiera argument och faktorer för hur och om kreditbedömningsprocessen kommer att påverkas då revisionsplikten avskaffas för många företag i Sverige. Författaren har bearbetat nuvarande lagstiftning och tidigare forskning för att få en djupare förståelse i ämnet. Sekundärdata har samlats in i form av tidigare publicerat material som litteratur och artiklar. Uppsatsens primärdata bygger på en kvalitativ undersökning med semistrukturerade intervjuer av olika bankers kreditchefer och Statens Bolåneinstituts kreditchef samt en företagsrådgivare på Handelsbanken, en skatterevisor på Skatteverket och en representant för Bankföreningen respektive en redovisningsexpert på Svenskt Näringsliv. Det rör sig om primärdata då det passerar få eller inga led och författaren har intervjuat informanterna personligen. Vid intervjuerna har det funnits en lista med frågor och informanterna har haft möjligheten att associera fritt till frågorna. Informanterna har utgjorts av en homogen grupp som är mycket erfarna och kompetenta. Anledningen till valet av dessa informanter är att de är bäst lämpade att ge information om hur revisionspliktens avskaffande påverkar kreditbedömningsprocessen och är således ett bekvämlighetsurval. Kreditchefer på SEB, Swedbank, Handelsbanken, Nordea och Danske Bank samt en utredare på Bankföreningen har organiserat en grupp som utformar en gemensam strategi för hur de ska arbeta med kreditbedömningsprocessen efter avskaffandet av revisionsplikten. En induktiv ansats har anammats där arbetet har börjat med utgångspunkt i empirin där avsikten har varit att hitta generella mönster.

2.1 Tillvägagångssätt

Först utfördes en pilotstudie genom intervjuer av kontorscheferna och några företagsrådgivare på Handelsbankens kontor i Bromma och Hallunda. Då dessa inte var så insatta i lagförändringen om avskaffandet av revisionsplikten så inriktades studien på att inkludera andra banker, Statens Bolåneinstitut, Bankföreningen samt Skatteverket och Svenskt Näringsliv. Intervjuerna har ägt rum i respektive informants kontorslokaler. Varje intervju har tagit cirka 1 timme och har spelats in så att ingenting ska glömmas bort eller missuppfattas. Avsikten med intervjufrågorna har varit att ta reda på hur kreditinstitutionerna går till väga vid kreditbedömning och vad de har för förväntningar på ett avskaffande av revisionsplikten. Frågorna har skickats via mail i förväg till informanterna för att få fram mer genomtänkta svar, så kallad informantvalidering. Fördelen med informantvalidering är att informanterna är bättre förberedda vid intervjutillfället och nackdelen är att de styr intervjun och filtrerar det

som de inte vill ta upp. Efter intervjuerna har författaren sammanställt informationsmaterialet i en sammanhängande text och mejlat informanterna för att få genomtänkta, genomgångna och godkända svar, vilket har förbättrat validiteten. Semistrukturerade frågor med kontrollerande uppföljningsfrågor har utförts för att generera de data som möjliggör att mäta det undersökningen syftar till. Informanterna är sakkunniga och väl insatta i ämnet, men vill inte framstå som negativa inför någonting nytt och på det viset skapa oro på marknaden så det är inte uppenbart att de talat om exakt vad de anser om avskaffandet av revisionsplikten. Vid intervjuerna kan språkliga nyanser ha missförstått mellan informant och intervjuare. För att minska eventuella språkförbistringar och på så vis öka reliabiliteten har kontrollerande uppföljningsfrågor varit värdefulla. Studien har krävt ett öppet sinne och att under arbetets gång vara mottaglig för nya infallsvinklar och perspektiv kring ämnet.

2.2 Källkritik

På grund av banksekretessen finns risk för att informanterna ej har besvarat frågorna så ingående som de hade kunnat göra utan rådande banksekretess.

2.3 Urval

Uppsatsen innefattar intervjuer med kreditchefer på SEB, Swedbank, SBAB, Nordea, Danske Bank, en företagsrådgivare på Handelsbanken, en utredare på Bankföreningen, en skatterevisor på Skatteverket och en redovisningsexpert på Svenskt Näringsliv. Svenskt Näringsliv är en lobbyorganisation som har varit med och drivit fram ändringen av regelverket och ska agera som företagens företrädare i Sverige. Föreningen har bland annat som syfte att agera som kunskapsspridare och opinionsbildare för Sveriges företag. Svenskt Näringsliv företräder cirka 55000 företag, varav 92 procent av dessa klassas som mindre företag. Carl-Gustaf Burén, som är deras talesman när det gäller revisionspliktens avskaffande, valdes därför som informant i den här studien. Valet av Bankföreningens utredare Christian Nilsson som informant var lämpligt då Bankföreningen har agerat som en remissinstans när det gäller frågan om avskaffad revisionsplikt. De övriga informanterna företräder sina egna intressen och reagerar på förändrad reglering.

2.4 Tidsperspektiv

Informationssökning och intervjuer var sammanställda den 25:e oktober och uppsatsen var klar den 9:e januari.

3 Kreditbedömningsprocessen

Vid kreditbedömning är det viktigast att veta om kunden kan betala tillbaka det utlånade beloppet i rätt tid samt att få maximal avkastning på det utlånade kapitalet. Kreditbedömningsprocessen är inte likadan då det handlar om krediter till en befintlig kund som när det handlar om krediter till en ny kund. När det handlar om en befintlig kund har banken vissa förkunskaper om företaget och när det berör en ny kund måste kreditinstituten förlita sig mer på bokslut och företagsbeskrivning från företagsledare.¹¹ För att fastställa om kredittagaren har möjlighet att fullfölja sin återbetalning av lånet granskar banken företagets ekonomiska situation. Företagets fortlevnadsförmåga och framtidsutsikter bedöms efter intjänings- och betalningsförmåga. Kreditinstituten granskar även hur tidigare förpliktelser har uppfyllts för att minimera risken vid kreditgivning.¹² Kreditinstituten vill ha någonting som kan säkerställa kreditgivningen för att bevilja lån. Revisionsplikts avskaffande kan få konsekvensen att kreditinstituten begär hårdare säkerhet på krediten och gör egna bedömningar samt kräver kreditupplysning från exempelvis Upplysningscentralen. Kreditinstitut har inte någon skyldighet att bevilja kredit och kan dessutom kräva att företaget har en revisor eller annan utomstående hjälp vid upprättande av bokslut. Företagen som väljer att avstå från revision kommer antagligen att använda den minskade kostnaden till att förstärka bolagets interna kontroll av bokföringen och köpa redovisningstjänster.¹³

3.1 Tänkbara scenarier och eventuella farhågor vid avskaffandet av revisionsplikten

Det finns många olika aktörer som kommer att påverkas av avskaffandet av revisionsplikten och det finns många olika åsikter om vad förändringen kommer att få för konsekvenser. Somliga aktörer ser lagförändringen som ett hot och andra ser lagförändringen som en möjlighet. Revisionens och revisorns roll kommer naturligtvis att förändras genom regeringens lagändring. Revisorns roll som tillväxtfaktor, det vill säga revisorns funktion att vara delaktig i en marknad som är konkurrenskraftig, kommer att öka med de nya reglerna hävdar generalsekreteraren för FAR SRS, Dan Brännström. Detta eftersom revisorn kommer att bli mer tillgänglig för kundernas behov av kompetent och kunnig konsult hjälp. Företagen kan enligt Brännström nu bättre välja hur de vill skapa förtroende kring sitt bolag. Dessutom

¹¹ Green, Erling(1997)Kreditbedömning och intuition- ett tolkningsförslag, Lund University press, Malmö

¹² Svensson 2003, Redovisningsinformation och kreditgivares bedömning av små och medelstora företag, s. 1-17

¹³ SOU 2008:32, s.253-254

kan revisorn i större utsträckning anpassa sitt arbete efter varje företag. Brännström avråder från att köpa bolag som inte är reviderade. Finns det ingen revision måste det göras en ordentlig genomgång och analys av företaget, en så kallad due dilligence.¹⁴ Dan Brännström, FAR SRS generalsekreterare menar att det nya lagförslaget är bra eftersom det är marknadsorienterat. Det skapas möjligheter att bättre möta de små företagens behov av branschens kompetens. Dan tror att revisorns status kommer att öka då kundens behov kommer i första hand, vilket är positivt för att utveckla bra produkter och tjänster. Revisorn kommer i framtiden få möjligheter till sidoverksamhet och dessutom tas anställningsförbudet bort, vilket gör det enklare för revisorer att utveckla nya tjänster och pröva andra arbetsuppgifter.¹⁵

Svenskt Näringsliv, Företagarna, Företagarförbundet, Redovisningskonsulternas organisation SRF, Svensk Handel, Svenska Bankföreningen, Finansbolagens förening, Statskontoret, Kommerskollegium och Konkurrensverket är alla positiva till lagförslaget om avskaffandet av revisionsplikten. Finansinspektionen tillstyrker utredningen om avskaffandet av revisionsplikten, men betonar att det är viktigt att företag inom finans- och försäkringsmarknaden ska vara skyldiga att ha minst en kvalificerad revisor. Brottsförebyggande rådet vill att det forskas om revisionsplikten. Bolagsverket tror inte att det blir så stora besparingar för företagen som redovisningen av utredningen har visat. Bolagsverket vill ha en vidare utredning. Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Kronofogdemyndigheten och Rikspolisstyrelsen anser att en ny bolagsform borde ha utretts innan förslaget till slopad revisionsplikt lades fram. Ekonomistyrningsverket anser att det är anmärkningsvärt att ingen utredning har i uppdrag att göra en allsidig konsekvensutveckling kring frågan om lämpligheten att avskaffa revisionsplikten för småföretagen. Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten tror att brottsligheten ökar när revisorerna slipper anmäla brottsmisstanke. Utredningen om avskaffandet av revisionsplikten föreslår att avskaffa lagstadgad förvaltningsrevision för företag som inte berörs av avskaffandet av revisionsplikt och det säger Finansinspektionen, Riksbanken och Ekobrottsmyndigheten nej till.¹⁶

Charlotte Ahlberg, auktoriserad revisor hos revisionsfirman BDO, menar att revisionsbranschen står för ett generationsskifte eftersom hälften av alla revisorer kommer att

¹⁴ Text av Henrik Norberg från Dagens Industris bilaga om Riskkapital för tillväxt och entreprenörskap 2008-10-08.

¹⁵ Balans nummer 10 2008 sidan 21

¹⁶ Balans nummer 8-9 2008 sidan 20

pensioneras inom de närmaste åren. Den förändring revisionsbranschen står inför handlar inte bara om revisionsplikten försvinnande, utan även om en gedigen kommunikationsförmåga för att få affärer. Framtidens revisorer och rådgivare kommer att vara tvungna att kunna redovisa de positiva ekonomiska effekterna av sitt arbete.¹⁷

Målsättningen med samarbetet mellan SRF och FAR SRS är att redovisningskonsulter och revisorer ska kunna arbeta efter gemensamma regelverk. Marknaden måste uppfatta auktorisationen av redovisningskonsulter som en tydlig kvalitetsstämpel enligt Mikael Carlsson SRF:s ordförande. Näringsliv och samhälle är beroende av ett högt förtroende för redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare. Samarbetet mellan redovisningskonsulter och revisorer har redan ökat. Enligt Peter Clemendtsen, ordförande i FAR SRS, kräver ett sådant krav enhetliga och tydliga krav på de olika yrkesrollerna.¹⁸

Företagen som berörs av den avskaffade revisionsplikten tvingas uppge till Skatteverket huruvida de reviderats eller inte. Birgitta Björk som är skatterevisor i region Stockholm tror att skatterevisorer kommer att tvingas spendera mer tid på granskningen av bokföringen för att bedöma dess status. För Skatteverket medför förändringen att skatterevisionerna kommer ta längre tid, vilket är till nackdel både för den skattskyldige och för Skatteverket. Björk tror att behovet av skattekontroller kommer att öka och att fler handläggare kommer att utbildas för att arbeta inom kontrollområdet för att stävja fusk. Anledningen till att antalet skattekontroller kommer bli fler beror inte bara på avskaffandet av revisionsplikten, utan också på förslagen om förenklade redovisningsregler samt att det ska bli lättare att få F-skatt och mycket billigare att starta aktiebolag. En viktig aspekt på lagförslaget om avskaffad revisionsplikt är att de pengar som företagen sparar på att inte betala revisionsarvoden läggs över på skattebetalarna som tvingas bekosta fler anställda på Skatteverket. Företagen som berörs av den avskaffade revisionsplikten tvingas att uppge till Skatteverket huruvida de reviderats eller inte och det motverkar ju avskaffandets syfte genom att det indirekt bidrar till att många företag anser sig tvingade att anlita revisor.¹⁹

Enligt Carl-Gustaf Burén på Svenskt Näringsliv har Svenskt Näringsliv varit pådrivande för ett avskaffande av revisionsplikten för att göra det enklare och mindre kostsamt att driva

¹⁷ Balans nummer 6-7, 2008, sidorna 46-47

¹⁸ Balans nummer 8-9 2008 sidan 9

¹⁹ Intervju med Birgitta Björk, Skatterevisor på Skatteverket i Region Stockholm 2008-10-09

företag. Burén uppger att redovisningskonsulter många gånger är minst lika kompetenta som revisorer när det gäller redovisning eftersom att de arbetar löpande med kunderna, till skillnad från revisorerna som träffar dem en gång per år då de skriver under årsberättelsen. Nivån på redovisningskonsulter kommer dessutom att höjas med en auktorisation, vilket enligt Burén medför att företagen får ett ökat tjänsteutbud att välja bland. Enligt Burén går det inte att ha en frivillig revision samtidigt som man har kvar skyldigheten för revisorer att uppge misstanke om ekonomisk brottslighet. Regeländringen är till för att ge företagen möjlighet att anlita kvalificerad hjälp och det kan enligt Burén verka hämmande för företag som vill köpa den här tjänsten som de samtidigt kan bli angivna för.²⁰

Enligt Christian Nilsson på Bankföreningen är Bankföreningen positiv till avskaffandet av revisionsplikten, men de är negativa till att revisorerna enligt det nya förslaget inte behöver anmäla företag vid brottsmisstanke.²¹

Anna Clara af Ekenstam som är revisor på Öhrlings Price Waterhouse Coopers är negativ till att förvaltningsrevisionen försvinner i de bolag som kommer att ha kvar revisionsplikten.²²

3.2 Årsredovisningslagen, ÅRL

Enligt 2 kap. Allmänna bestämmelser om ÅR så skall:

1 § En årsredovisning bestå av

1. En balansräkning
2. En resultaträkning
3. Noter
4. En förvaltningsberättelse

I årsredovisningen för ett större företag skall det även ingå en finansieringsanalys.

Lag(2006:871)²³

3.3 Förmånsrättslagen

2§ Förmånsrätt till betalning är särskild eller allmän. Särskild förmånsrätt gäller vid utmätning och konkurs samt avser viss egendom. Allmän förmånsrätt gäller endast vid konkurs och avser all egendom som ingår i gäldenärens konkursbo.

Förmånsrätt omfattar även ränta i den mån ej annat är föreskrivet.²⁴

²⁰ Intervju med Carl-Gustaf Burén, Svenskt Näringsliv 2008-10-13

²¹ Intervju med Christian Nilsson, Bankföreningen 2008-10-02

²² Anna Clara af Ekenstam, revisor på Öhrlings Price Waterhouse Coopers i tidningen Balans nummer 6-7 2008

²³ Bokföringslagen (1999: 1078)s, 1043 Revisionslagen (1999:1079) Årsredovisningslagen – En guide till god redovisningssed, Lund: Studentlitteratur, sidan 9

²⁴ Förmånsrättslag (1970:979), s, 1564

4 Resultat

1. På vilket sätt kommer kreditbedömningen av företag förändras vid ett avskaffande av revisionsplikten?

Löfblom på SEB tror att SEB kommer agera på samma sätt som idag vid kreditbedömning av företag som efter avskaffandet av revisionsplikten. Låntagare kommer inte att bedömas hårdare, utan SEB litar på att företagen visar på en korrekt information. Löfblom ser hela lagförändringen som en neutral förändring och banker kommer förmodligen att kräva lika mycket av företagen efter lagförändringen vid beviljande av lån till företag. Löfblom kan tänka sig att revisorerna kommer att vända sig lokalt till olika bankkontor och argumentera för att bankerna ska påverka företagen att använda revisor. Löfblom utgår från att underlaget från företagens räkenskaper kommer vara detsamma i framtiden som idag och ser lagförändringen som en neutral förändring. För SEB är det en självklarhet att utbilda personalen i frågor som berör avskaffandet av revisionsplikten. Löfblom tror att lagförändringen av revisionsplikten kommer att leda till att bankerna får in snabbare information från företagen i och med att reviderade bokslut är gammal information.

Enligt Högberg på Handelsbanken kommer inte kravbilderna på företag att öka i framtiden då revisionsplikten avskaffas. Högberg menar att Handelsbanken kommer att ”titta på bredare front” när det gäller information om och granskning av räkenskaper och kan tänka sig att ta in redovisningskonsulter när revisionsplikten försvinner. Högberg betonar att det är minst lika viktigt att få in rapporter med kvalitet som att få in rapporter snabbt .

Burman på Swedbank tror att den avskaffade revisionsplikten medför ytterligare utbildningsbehov av personalen. Burman menar att kredithandläggare kommer att få ett större ansvar och måste lära sig identifiera oegentligheter när någonting är ologiskt, då revisionsplikten försvinner. Avskaffandet av revisionsplikten kan enligt Burman leda till merarbete för kredithandläggare och att kostnaden för kvalitetssäkring läggs över på bankerna, vilket naturligtvis bankerna vill undvika. Burman uppger att bankerna kan inleda ett närmare samarbete med bra revisionsbyråer som banken har överenskommelser med om bra priser och villkor. Utifrån olika kvalitetsgarantier rekommenderar i gengäld banken revisionsbyråerna och kan hjälpa kunden att förhandla med revisionsbyråerna. Swedbank kommer inte att betala några kvalitetssäkringar angående räkenskaperna utan betalningen får

kunden stå för. Banken kan ha behov av hjälp av revisorerna med allt från värdering av varulager till tillgångar och varulager.

Burman på Swedbank och Markstedt på Nordea tror även att det kan finnas en inlåsnings effekt i lagförändringen då företag idag har kunnat spela ut bankerna mot varandra vid låneansökan för att kunna få bättre villkor. Om ett företag har använt sig av en bank tidigare och där sluppit revision på grund av långt samarbete och etablerad kontakt och helt plötsligt vill byta bank som erbjuder bättre räntevillkor. Vid beviljande av lån så kommer antagligen den nya banken att kräva ett reviderat bokslut från företaget, vilket kan få konsekvensen att företaget hellre behåller sin bank.

Bankerna måste ta fram en annan lösning, men Nilsson på Bankföreningen kan inte svara på om det blir några speciella parametrar eller specifika nyckeltal som bankerna kommer att analysera. Nilsson tror att det rimligtvis kommer att ställas lite högre krav på nya företag som söker lån utan revisor än de som har revisor, men när det gäller företag som har funnits länge så kommer inte processerna vid kontroller av räkenskaper och redovisning att förändras. Finns det externa finansiärer i bolaget kommer de att kräva att räkenskaper och redovisning sköts ordentligt, men om det saknas externa finansiärer så kommer det alltid att finnas lika höga krav på redovisningen och räkenskaperna. Nilsson tror inte att det kommer bli större kreditförluster vid ett avskaffande av revisionsplikten. Däremot tror Nilsson på Bankföreningen att det kan bli så att bankerna tar ut högre ränta vid beviljande av lån till företagen som inte anlitar revisor. Det kan enligt Nilsson bli så att banker och kreditgivare vid avskaffandet av revisionsplikten kommer att begära delårsrapporter, omvärldsanalyser, riskanalyser med mera från berörda företag.

SBAB har inte förberett något strategiprogram inför avskaffandet av revisionsplikten, utan än så länge är det på diskussionsstadiet. När det väl blir en förändring kommer SBAB att ta fram instruktioner och anvisningar till personalen om hur de ska agera. SBAB har inga diskussioner med Bankföreningen om avskaffandet av revisionsplikten i och med att SBAB inte är någon bank. SBAB har däremot bilaterala kontakter med revisionsbolag och redovisningsbyråer. Nilsson på SBAB menar att SBAB antagligen kommer att ha ett större överseende med välkända kunder som har varit stabila under en längre tid när det gäller granskning och kontroll av räkenskaper. Nilsson tror att det kommer bli större befogenheter för enskilda kreditbedömare att göra egna avgörande kreditbedömningar efter avskaffandet av

revisionsplikten. Nilsson och Byström på Nordea tror att information kommer att krävas in snabbare i framtiden i och med att företagen inte behöver vänta på en årsredovisning. Nilsson tror inte att företag som frångår revisor kommer drabbas av högre räntesats vid beviljande av lån.

Markstedt på Nordea menar att de anställda inte behöver någon utbildning inför avskaffandet av revisionsplikten eftersom de redan har kunskapen som krävs för att göra korrekta kreditbedömningar, men Nordea behöver förmedla sina riktlinjer till sina anställda. Markstedt hävdar vidare att kredithandläggare inte får ett större ansvar i själva kreditanalysen, men det blir ett större ansvar att se om företaget har tagit in korrekt information. Markstedt upplever inte avskaffandet av revisionsplikten som direkt avgörande, utan Nordea kommer att kräva lika mycket i framtiden.

Enmark på Danske Bank hävdar att olika frågor kommer att ställas till leverantörer för att få relevant inflöde med hög kvalitet av data. Redovisningskonsulten kan få i uppdrag att ta fram uppgifter till banken och agera som konsult. Avskaffandet av revisionsplikten kommer enligt Enmark inte leda till att kredithandläggarna får större ansvar och behöver ytterligare utbildning, men banken måste utveckla sitt kontaktnät

2. Vad är viktigast för bankerna och SBAB att veta om företagen vid kreditbedömning av dessa?

Löfblom på SEB förklarar att SEB använder sig av en scoringmodell på små kreditbehov och vid större kreditbehov gäller handpåläggning. SEB använder sig av en scoringmodell som innehåller en del parametrar som är konfidentiella för SEB. Modellen mäter det som SEB vill mäta i boksluten för att kunna få ett relevant beslutsunderlag för ett kreditbeslut. Vid korrekta bokslut gör SEB manuella kreditbedömningar och det kommer SEB fortsätta med även om inte boksluten är reviderade. Det är viktigt att det som SEB vill veta om kunden är i enlighet med de riktlinjer som SEB förespråkar. Information om företagen hämtas även från Upplysningscentralen. Löfblom menar att det viktigaste är att bedöma den framåtriktade betalningsförmågan, det vill säga kassaflödesanalysen, för då går det att bedöma återbetalningsförmågan. Enligt Löfblom kommer SEB att vid större krediter kräva reviderade bokslut och på mellanstora krediter kanske SEB kommer att kräva auktoriserade redovisningskonsulter, men på mindre krediter kommer förmodligen inte SEB kräva några

reviderade bokslut överhuvudtaget. Nyckeltalen som mäter någonting specifikt i redovisningsunderlaget kommer att vara lika viktiga som tidigare oavsett om de är reviderade eller inte.

Burman på Swedbank uppger att den viktigaste parametern att titta på vid kreditgivning är branschförutsättningarna för där skapas framtiden samt att ta stöd i historien för att få en helhetsbild. Swedbank tittar även mycket på trender och möjligheter på marknaden och hur det hanteras mikroekonomiskt i företaget. Det är även extremt viktigt att företaget har en kompetent ledning. Burman poängterar även att det är viktigt att Swedbanks anställda arbetar efter kassaflödesanalyser och att dessa gärna kan göras ihop med kunden för att utveckla kreditanalystänkandet. Burman på Swedbank betonar att stora kreditbehov kräver revisor, medan mindre kreditbehov endast kommer kräva att en redovisningsbyrå eller någon extern person har granskat siffrorna. Nya kunder kräver enligt Burman reviderade årsredovisningar, men efter ett tag då kundrelationer har byggts upp kan det fungera lika bra med redovisningsbyråer som revisionsbyråer. Riskanalyser, hur väl man känner kunden, hur etablerad kunden är och kontinuerliga delårsrapporter kan leda till att det inte krävs reviderade bokslut enligt Burman.

Nilsson på SBAB uppger att SBAB arbetar efter en speciell kreditmodell och tittar väldigt mycket på kassaflödet. Ett företag vars kassaflöde minskar och blir sämre är en oroväckande signal och då tar SBAB kontakt med företaget för att föra en dialog om den uppkomna situationen. SBAB tittar på kassaflödesanalyser för 10 år framåt och stresstester analyserar vilken ränta kassaflödet klarar och inte klarar utifrån dagens räntenivå. SBAB tittar även på vilket vakanstagande kassaflödet klarar, till exempel om en hyresgäst försvinner. SBAB gör även en värdering av objektet i balansräkningen och då sätts värdet efter hur mycket det är värt idag och så lånar SBAB ut en viss procentsats av det värdet. När det gäller värdering av företag så är det extremt viktigt att veta att företaget har använt rätt avskrivningsprinciper med mera så att värdet i bokslutet speglar det verkliga värdet. Nilsson på SBAB tror att SBAB kommer att ha större överseende med välkända kunder som inte vill anlita revisor och som har varit stabila och inte vill expandera. Däremot när det gäller nya kunder som de aldrig har gjort affärer med tidigare så kommer SBAB att kräva värdering från utomstående av vissa poster. Värdering från utomstående behöver inte vara en revisor utan det kan lika gärna vara en redovisningskonsult. Redovisningskonsulten kan vara lika bra som revisionsbyrå på att granska siffror och de arbetar väldigt nära företagskunderna.

Högberg på Handelsbanken klargör att Handelsbankens syn på kreditbedömning grundar sig i att företagen ska ha starka kassaflöden och bärkraftiga affärsidéer. Företagsrådgivaren får tillsammans med kontorschefen avgöra från fall till fall om sanningsenligheten i bolagens siffror. Handelsbanken arbetar enligt Högberg efter kyrktornsprincipen, vilket innebär att kontoret ligger nära kunden och kan snabbt få information kring företagets utveckling. Högberg betonar vikten av att ha kunskap om sina kunder och att lära känna dem ordentligt. Högberg hävdar bestämt att företagets återbetalningsförmåga har en väsentlig betydelse ifall de ska beviljas lån. Bankerna ska enligt Högberg stå för rörelsekapital och inte riskkapital. Det viktiga enligt Högberg är att förstå vad som gömmer sig bakom siffrorna som till exempel investeringar och utvecklingskostnader. Det är även viktigt att analysera säsongsvariationer som en del företag har.

Nilsson på Bankföreningen menar att bankerna även i framtiden måste få ordentliga underlag av räkenskaperna och redovisningen för att göra ordentliga kreditbedömningar. När det gäller mindre kreditbehov till små företag kan emellertid räkenskaperna lika gärna granskas av redovisningskonsulter. Nilsson på Bankföreningen hävdar att banker måste kompensera för att inte revisorerna har reviderat årsredovisningen.

Markstedt på Nordea menar att Nordea har en kreditmodell som de följer ganska strikt. Kreditmodellen gör en siffermässig bedömning samt bedömning och beskrivning av riskerna. Nyckeltalen som Nordea tittar på är Ebitda (resultat före avskrivningar och skatt) samt räntebärande skulder i förhållande till Ebitda samt Return of Capital Employed. Ebitda blir synligt i pengar på grund av att om man tar bort extraordinära intäkter blir det förändringar i kassan och det går att se i kassaflödesanalysen. Nordea ställer krav på den information de vill ha från kunden, så kunden får själv avgöra om det ska göras i revisionsform eller om det ska göras i redovisningskonsultform. Markstedt på Nordea menar att huvudsaken för Nordea är att det är en kompetent rådgivare och att en redovisningskonsult inte behöver vara sämre än en revisor när det gäller att granska räkenskaperna.

Enmark på Danske Bank uppger att Danske Bank har en traditionell kreditbedömningsprocess där årsredovisningen ingår som den största kreditbäraren. Årsredovisningens kvalitet har delvis varit beroende av en revisionsberättelse. Enligt Enmark kommer en stor del av företagen att slippa betala revisionsarvodet. Kärnfrågan blir om banken kan lita på siffrorna i redovisningen då de inte är signerade av en revisor. Enmark är inte så övertygad om

revisorernas kvalitet. Enmark har sett många redovisningar som har varit påskrivna av revisor under årens lopp som inte har haft bra kvalitet. Det har handlat om rena revisionsberättelser som har visat mycket bristfälliga bokslut. Enligt Enmark kan redovisningskonsulter i viss utsträckning vara bättre eftersom de arbetar på uppdrag av någon. Revisorerna har en väldigt otydlig och konstig roll då de arbetar på uppdrag av någon form av aktiebolagslag och fungerar som statens förlängda arm samtidigt som de agerar skatterådgivare och betalas av bolag. Revisorerna vill gärna framstå som att de är bättre än redovisningskonsulter på att granska siffror och att revisorns kvalitetsstämpel är viktig för företagen. Enligt Enmark så lever revisorerna egentligen på att företagen måste ha revisor då det är ett myndighetskrav att anlita revisor. Revisorerna har haft det väldigt bra då de inte har behövt leverera något mervärde till sina kunder. Nu måste revisorerna bli mer marknadsorienterade och kundanpassade för annars konkurreras de ut av redovisningskonsulter och andra rådgivare som kan bedöma företag. Enmark menar att revisorerna och revisorernas branschförening inte har förstått vad revisionspliktens avskaffande innebär. Revisorerna och deras branschförening har inte anpassat sig till det nya, utan nöjt sig med att fråga företag om de vill fortsätta anlita revisor. Av företagen har 9 av 10 svarat att de vill fortsätta att anlita revisor. Enmark tror dock att betydligt färre företag kommer att anlita revisor i framtiden och hänvisar till hur många det är som avstod från revisor i Danmark, Finland och Storbritannien när de avskaffade revisionsplikten. Enmark menar att revisorerna har bra baskunskaper och en gedigen kompetens, men nu blir det upp till bevis för revisorerna att imponera på beställaren. Bankerna har enligt Enmark inte varit särskilt betjänta av att få kvalitetsstämpel på årsredovisningar av revisorer. Enmark uppger vidare att revisorn som har skrivit på årsredovisningen kanske aldrig har träffat det aktuella företaget, utan granskningen har utförts av en ung och oerfaren revisorsassistent. Visserligen står revisorn med sitt namn och tar vissa risker, men Enmark menar att banken lika gärna kan vända sig till en redovisningskonsult. Redovisningskonsulter är enligt Enmark lika duktiga som revisorer på kritiskt tänkande. Redovisningskonsulten kan få i uppdrag att ta fram uppgifter till banken och agera som en konsult åt banken.

3. Vilka konsekvenser för samhället kan ett borttagande av revisionsplikten innebära?

Löfblom på SEB hävdar att det kommer uppstå nya konstellationer, integreringar och samarbeten på marknaden för revisionsbyråer och redovisningsbyråer. Löfblom påpekar även att kunder och leverantörer kommer att vilja ha reviderade bokslut för att det är ett vedertaget begrepp.

Burman på Swedbank betonar vikten av att revisionen blir frivillig och tror att många intressenter kommer att vilja anlita revisor även i framtiden. Det kan röra sig om till exempel försäkringsbolag som vill ha stabila företag de återförsäkrar samt styrelser som vill att de bolag de är ansvariga för har en verifierad och granskad årsredovisning. Leverantörer och riskanalytiker behöver göra kreditbedömningar utifrån korrekta siffror. Upplysningscentralen riskerar att få in bokslut som har sämre kvalitet när det gäller granskade siffror.

Nilsson på Bankföreningen tror att avskaffandet av revisionsplikten kan förenkla verksamheten för småföretagare och underlätta för vilande företag som slipper betala revisionsarvoden. Nilsson tror även att Skatteverket kommer få mer arbete med att stävja fusk eftersom företag kan agera friare.

Byström på Nordea menar att när revisionsplikten försvinner kommer informationen snabbare till intressenterna eftersom de slipper vänta på årsredovisningar. Byström uppger även att någon form av extern hjälp måste de små bolagen använda sig av för att upprätta resultaträkning och balansräkning. Revisorer och redovisningskonsulter kommer att tvingas arbeta mer löpande under året med budgetar och inför företagens investeringar.

Skatteverket kommer antagligen att kontrollera företagen mer i och med att revisionsplikten försvinner och det anser Enmark på Danske Bank är byggt på felaktiga grunder, då revisorn ändå inte har varit till så stor nytta när det gäller att förebygga ekonomisk brottslighet.

5 Analys

Informanterna hävdar å ena sidan att kreditbedömningsprocessen inte påverkas av avskaffandet av revisionsplikten samtidigt som de sitter med i en grupp som utreder en strategi för hur de ska agera vid ett avskaffande av revisionsplikten. Om inte kreditbedömarna påverkas av avskaffandet av revisionsplikten som de hävdar skulle de inte behöva starta en grupp som utreder en strategi för hur de ska agera vid avskaffandet av revisionsplikten. Kreditbedömningen bygger på att kunden har god återbetalningsförmåga samt att kunden har värdefulla tillgångar som kan avyttras och som kan ställas som säkerhet. Företag måste kunna betala räntor och amorteringar under lång tid. Kreditinstitut har inte prioriterat säkerheter i så hög grad, vilket kan innebära att de lägger störst vikt vid risken för att kunden inte kan betala tillbaka lån. Det här kan bero på förmånsrättslagen som gör att kreditinstitutens möjligheter att realisera säkerheterna är relativt låga. Konsekvensen av det här är att kassaflödesanalysen är viktigast, eftersom då ser kreditinstituten hur mycket kapital som företagen förfogar över.

Revision kommer inte att bli nödvändig vid kreditbedömning av små företag. Det här är en anledning till att många informanter inte tycker att lagförändringen har så stor effekt. Det spelar således inte särskilt stor roll vem som ska sköta redovisningen och räkenskaperna. Revisorerna måste konkurrera med redovisningskonsulter och framhäva att de är tränade i kritiskt tänkande och ifrågasättande av redovisningen för att behålla sina kunder. Kunskapen om räkenskaper och revision kommer att vara minst lika viktig i framtiden även om revisionsbyråer måste arbeta hårdare för att få kunder. När myndighetskravet på att använda revisor försvinner kommer det bli den bäste som får flest uppdrag inom redovisning och revision. Nu har revisorerna kunnat leva på att revision är ett myndighetskrav. Det kommer i all framtid att behövas expertis som hjälper företag med redovisningen då nya lagar och regler inom redovisning, revision och skatt ständigt införs. Revisorer kommer det att ställas högre krav på och de måste agera som affärsmän och diversifiera sin verksamhet och arbeta mer med rådgivning samt bli mer kostnadseffektiva och kundanpassade efter avskaffandet av revisionsplikten. På större revisionsbyråer kommer det säkert att finnas separata säljavdelningar som driver in uppdragen, men på mindre revisionsbyråer kommer säkert revisorerna att tvingas driva in sina egna uppdrag. Det kommer enligt min utsago att krävas mer säljande profiler efter avskaffandet av revisionsplikten. Samtidigt försvinner revisorernas oberoende, vilket gör att de kan arbeta mer med skatterådgivning och planering inför

framtiden. Revisorer och redovisningskonsulter kommer säkerligen att tvingas arbeta mer ad hoc, det vill säga som en brandsoldat som åker ut och släcker bränder när det brinner och det kommer att bli viktigare att fokusera på vad det är banken och företagskunden vill ha svar på.

Handelsbanken lägger lite större vikt vid personlig bedömning än övriga banker vid kreditbedömningar. Handelsbankens filosofi är att ha en decentraliserad organisation som bygger på att banken inte ska hamna i ett sådant läge att de vet mindre än kunden om kundens företag vid en kreditbedömning. Det är därför grundläggande att känna kunderna. Det är anmärkningsvärt att företagsrådgivaren Högberg på Handelsbanken är den informant som är mest positiv till revisorernas betydelse vid kreditbedömningar. Högberg arbetar nära sina företagskunder och anser att revisorn har en viktig funktion att fylla för banken när det gäller kreditbedömning av företag. Oftast är det så att redovisningskonsulter arbetar närmare företagen och träffar dessa oftare än vad revisorer gör. Det kan ge upphov till en föreställning om att Högberg som arbetar närmare företagskunderna skulle ha en mer positiv bild till redovisningskonsulter än revisorer, men Högberg är alltså positivt inställd till revisorernas arbete vid kreditbedömningar. Det är av yttersta vikt att beakta att kreditcheferna Nilsson på SBAB, Markstedt på Nordea och Enmark på Danske Bank är negativa till vad revisorerna har gjort för nytta för banken och inte vad revisorerna har för betydelse för samhället. Handelsbanken med närhetsfilosofin uppskattar en aktör som inte är speciellt nära företagen. De banker och de informanter som har mer distanserad relation till kunderna uppskattar inte en aktör som revisorn som har distans till företagen. Ytterligare en anledning till att Högberg på Handelsbanken lägger större vikt vid personlig bedömning än de övriga informanterna kan vara att Högberg handlägger kreditärenden medan de övriga informanterna är kreditchefer. Burman på Swedbank utmärker sig dock genom att uppge att den viktigaste parametern vid kreditbedömningsprocessen är branschförutsättningarna för där skapas framtiden samt att analysera företagets historia för att få en korrekt helhetsbild av företagen. Swedbank analyserar även företagsledningen och lägger stor vikt vid att dessa besitter rätt kompetens. SEB, SBAB och Nordea arbetar efter egna kredit- och scoringmodeller. SBAB skiljer sig lite från övriga informanter då de tittar 10 år framåt och stresstestar vilken räntenivå kassaflödet klarar respektive inte klarar på dagens räntenivå. Nordea utmärker sig så till vida att de tittar på specifika nyckeltal, vilket de andra informanterna inte avslöjade eller valde att inte kommentera.

6 Slutsats

Det centrala för bankerna och SBAB är att det finns någon med kunskap som har granskat och verifierat räkenskaperna. Vem som har verifierat räkenskaperna bedömer de inte som avgörande. Den funktion som revisionen fyller ska ersättas av någonting liknande vid ett avskaffande av revisionsplikten. Bankerna och SBAB kommer att ställa lika höga krav på företag som vill ha krediter även då revisionsplikten avskaffas. Samtliga informanter är överens om att kassaflödesanalysen är oerhört viktig vid kreditbedömningsprocessen av företag. Kassaflödesanalysen är grundläggande för att förstå företagens utveckling och avgörande för att bedöma företagens återbetalningsförmåga

Kreditbedömarna har olika åsikter vad gäller utbildning av personal inför avskaffandet av revisionsplikten beroende på om de anser att personalen redan besitter tillräcklig kompetens eller inte.

Samtliga informanter är överens om att vid större krediter samt vid bedömning av nya företagskunder kommer reviderade bokslut att krävas, men vid mindre krediter kommer de inte kräva reviderade bokslut. Revisorer och redovisningskonsulter kommer att tävla om att få uppdrag från bankens företagskunder när myndighetskravet på revisionsplikt upphör. Det här kommer leda till att revisorerna kommer att tvingas anpassa sig efter bankernas och företagskundernas behov och bli mer affärsinriktade. Kreditinstitut kommer att vid mindre krediter till företagskunder minska samarbetet med revisorer och öka samarbetet med redovisningskonsulter

6 Källförteckning

Artiklar

Balans årgång 28 nummer 3 Mars, 2002, Kan nyckeltal påvisa framtida betalningsförmåga, Stefan Engström

Balans nummer 6-7, 8-9, 10, 2008

Dagens Industris bilaga om Riskkapital för tillväxt och entreprenörskap 2008, text av Henrik Norberg

Litteratur, lagar och regler

Aktibolagslagen 2008 (2005:551)

Bokföringslagen 2006 (1999:1078)

Den nya affärsredovisningen 2005 (ISBN 91-47-07692-5)

En guide till god redovisningssed, Lund: Studentlitteratur, s. 9

Förenade Auktoriserade Revisorer 2008 (ISBN 978-91-89678-73-6)

Förmånsrättslagen (1970:979)

Statens Offentliga Utredning(SOU 2008:32)

Svensk Lag 2006 (ISBN 91-7678-618-8)

Svensson, Redovisningsinformation och kreditgivares bedömning av små och medelstora företag, 2003

Thorell, Norberg, Revisionsplikten i små aktiebolag, 2005

Revisionslagen (1999:1079) Årsredovisningslagen

Elektroniska källor

<http://www.alltomrevision.se> 2008-12-28

Intervjuer

Björk, Birgitta, Skatterevisor på Skatteverket i Region Stockholm 2008-10-09

Burén, Carl-Gustaf, Redovisningsexpert på Svenskt Näringsliv 2008-10-13

Hamilton Burman, Teresa, Kredit- och analyschef på Swedbank 2008-10-03

Högborg, Bengt, Företagsrådgivare på Handelsbanken 2008-10-01

Enmark, Jan, Kreditchef och vice VD på Danske Bank 2008-10-23

Löfblom, Jan-Erik, Kreditchef på SEB 2008-09-31

Markstedt, Katarina, VD på Nordea Hypotek/Regional kreditchef och Lena Byström på kreditavdelningen 2008-10-22

Nilsson, B-O, Kreditchef på SBAB 2008-10-03

Nilsson, Christian, Utredare på Bankföreningen 2008-10-02

7 Bilagor

7.1 Intervjuer med SEB, Swedbank, Statens Bolåneinstitut(SBAB), Handelsbanken, Bankföreningen, Nordea, Danske bank, Skatteverket och Svenskt Näringsliv.

Jan-Erik Löfblom Kreditchef på SEB 20080931.

SEB använder sig av en kreditmodell i så måtto att de följer ett flödesschema och använder sig av en scoringmodell på små kreditbehov och när det gäller större kreditbehov gäller handpåläggning. Scoringmodellen bygger på samma siffror som matas in i den här modellen oavsett om bolaget är reviderat eller inte. Scoringmodellen innehåller en hel del parametrar som är hemliga för SEB och mäter det som SEB anser vara relevant för att få fram ett bra underlag för ett kreditbeslut. Information kommer även att hämtas från Upplysningscentralen.

SEB har ännu inte tagit fram någon policy som de anställda ska arbeta efter när det gäller lagförändringen om avskaffad revisionsplikt. Löfblom utgår från att underlaget från företagens räkenskaper kommer vara detsamma i framtiden som det är idag. När det gäller större krediter kommer SEB att kräva reviderade bokslut, men på mindre krediter kommer förmodligen inte SEB att kräva reviderade bokslut och på mellanstora krediter kanske SEB kommer att kräva auktoriserade redovisningskonsulter. Nyckeltalen som mäter någonting specifikt i redovisningsunderlaget kommer naturligtvis att vara lika viktiga som tidigare oavsett om revisor har signerat årsredovisningen eller inte. Låntagare kommer inte granskas i större utsträckning än tidigare, utan SEB litar på att låntagarna ger dem korrekt information även om redovisningen inte är reviderad. Om SEB försöker påverka företag att använda revisor beror på lånebehovet. SEB har en syn på vad de ska analysera och Löfblom tror inte att det är så stor skillnad på SEB:s sätt att analysera krediter och andra bankers synsätt, men att det finns nyanser av skillnader.

Löfblom hävdar att det kommer uppstå nya konstellationer, integreringar och samarbeten på marknaden för revisionsbyråer och redovisningsbyråer. Löfblom påpekar även att kunder och leverantörer kommer att vilja ha reviderade bokslut för att det är ett vedertaget begrepp. Löfblom kan tänka sig att revisorerna kommer att vända sig lokalt till olika bankkontor och argumentera för att bankerna ska påverka företagen att använda revisor. Bankernas diskussioner med bankföreningen pågår för fullt och de kommer ha någon form av unisont synsätt som de kommer ut med. Det kan enligt Löfblom bli så att bankerna kommer titta på

vilka parametrar som kommer att bli viktiga. För SEB är det en självklarhet att utbilda personalen i frågor som berör avskaffandet av revisionsplikten.

Innan fastighets- och finanskrisen på nittiotalet var bankerna mer värdeorienterade mot fastigheter än idag då de är mer kassaflödesbaserade efter återbetalningsförmåga och det är en aspekt som är viktig att väga in i sammanhanget.

När det gäller kreditbedömning av företag efter avskaffandet av revisionsplikten tror Löfblom att SEB kommer att agera på samma sätt som idag. Löfblom tror att lagförändringen av revisionsplikten kommer att leda till att bankerna får in snabbare information från företagen i och med att reviderade bokslut är gammal information. Det här blir extra tydligt om bolagen själva sköter bokföringen. Löfblom ser hela lagförändringen som en neutral förändring och banker kommer förmodligen kräva lika mycket av företagen vid beviljande av lån till dessa efter lagförändringen av revisionsplikten.

Intervju med Teresa Hamilton Burman kredit- och analyschef på Swedbank 2008-10-03

Swedbank har idag en speciell kreditmodell som de arbetar efter både när det gäller att beskriva en affär och en transaktion med allt från marknad och konkurrenter, struktur och nyckeltalsmodeller, riskhantering och framåtriktade kassaflöden. Den viktigaste parametern att titta på vid kreditgivning är branschförutsättningarna för där skapas framtiden samt ta stöd i historien för att få en helhetsbild. Swedbank tittar även på trender samt möjligheter på marknaden och hur det mikroekonomiskt hanteras i företaget. Det är väldigt avgörande vilken ledning företaget har. En stark ledning hos ett svagt företag har större möjligheter att lyckas än ett starkt företag med en svag ledning. Swedbanks kundansvariga och analytiker har nära kontakt med företagsledningen och vill veta vad dessa har lyckats med tidigare och vad de har haft för svårigheter. Swedbank kräver ibland intyg från ledningens tidigare uppdrag för att kunna göra en ordentlig bedömning av företagsledningens kompetens. Swedbank arbetar mycket efter kassaflödesanalyser, vilket enligt Burman utvecklar kreditanalystänkandet hos alla anställda och företagen. Det blir då naturligt att få ihop resultaträkning och balansräkning. Det blir även lättare att förstå hur försäljningen måste utvecklas, vilka marginaler man ska ha, vilka risker som finns i leverantörsförhållanden, hur konkurrensen på marknaden ser ut med mera. Det är väldigt bra att göra kassaflödesanalysen ihop med kunden.

Swedbank har en kompetensgrupp som heter redovisning och den arbetar väldigt mycket med frågor som berör avskaffandet av revisionsplikten. Den här kompetensgruppen arbetar aktivt med Bankföreningen och följer vad som händer inom redovisningsområdet för att kunna bedöma hur banken ska agera vid olika typer av förändringar och består av personal från affärsenheter, redovisningsstaben och analytiker. Bankledningen har informerat om att revisionsplikten ska försvinna på kreditchefsträffar och kvartalsbrev skickas ut till kundansvariga om lagförändringen med mera.

Burman menar att Swedbank många gånger kommer kräva revision och en avgörande faktor är hur stort engagemang företaget har. Burman tror att de flesta lite större bolag inser värdet av revision och kommer att fortsätta att anlita revisor. Vi kommer att få leva med revision i olika djup sier Burman. Stora kreditbehov kräver revisor, medan mindre kreditbehov endast kommer kräva att en redovisningsbyrå eller någon extern person har granskat siffrorna. Ju lägre kreditbehov företagen har, desto mindre behov har företagen av revisor. Nya kunder kräver enligt Burman reviderade årsredovisningar. Efter ett tag då kundrelationer har byggts upp kan det fungera lika bra med redovisningsbyråer som revisionsbyråer. Riskanalyser, hur väl man känner kunden, hur etablerad kunden är och kontinuerliga delårsrapporter kan leda till att det inte krävs reviderade bokslut.

Det kan finnas en inlåsnings effekt i lagförändringen enligt Burman, då företag idag har kunnat spela ut bankerna mot varandra för att kunna få bättre villkor. Om ett företag har använt sig av en bank tidigare och där sluppit revision på grund av långt samarbete och etablerad kontakt och helt plötsligt vill byta till en annan bank som erbjuder bättre räntevillkor vid beviljande av lån så kommer antagligen den nya banken att kräva ett reviderat bolag. Det kommer då bli så att vederbörande väljer att stanna kvar i sin gamla bank. Bankerna skulle kunna inleda ett närmare samarbete med bra revisionsbyråer som banken har överenskommelser med om bra priser och så vidare. Utifrån olika kvalitetsgarantier rekommenderar i gengäld banken revisionsbyråerna och kan hjälpa kunden att förhandla med revisionsbyråerna. Swedbank kommer inte att betala några kvalitetssäkringar angående räkenskaperna utan betalningen får kunden stå för. Banken kan ha behov av hjälp av revisorerna med allt från värdering av varulager till tillgångar och kundfordringar.

Det finns olika intressenter som kommer att drabbas av borttagandet av revisionsplikten. Det är många fler intressenter än banken som vill att en revisor har signerat årsredovisningen. Det

handlar om försäkringsbolag som vill återförsäkra företag. Försäkringsbolagens ansvarsförsäkringar kommer inte att kunna tecknas för styrelser om det saknas reviderade bokslut. Företagens styrelser vill naturligtvis att bolagen de är ansvariga för ska ha en verifierad och granskad årsredovisning. Många som sitter med i en styrelse har inte den kunskapen som krävs för att kvalitetssäkra redovisningen. Företag och leverantörer gör också kreditbedömningar och vill ha granskade och korrekta siffror att analysera. Riskanalytiker behöver göra kreditbedömningar utifrån korrekta siffror. Upplysningscentralen kommer få in bokslut som ej är reviderade och har sämre kvalitet när det gäller granskade siffror. Ägare vill kunna överbrygga informationsasymmetri mot VD och ledning. Swedbank har inga krav på reviderade bokslut från placeringskunder. Swedbank har redan idag villkor som gör att de kan kräva delårsrapporter och likviditetsrapporter från företagen snabbt. Burman tror att det här kommer öka i framtiden då en större andel av affärerna och engagemanget kommer kräva rapporter kontinuerligt.

Samhället vill förhindra direkta och indirekta kostnader och Skatteverket påverkas när det gäller incitament att komma åt organiserad brottslighet uppger Burman.

Burman tror att den avskaffade revisionsplikten medför ytterligare utbildningsbehov av personalen. Kredithandläggare kommer att få ett större ansvar vid slopandet av revisionsplikten så till vida att de måste lära sig att identifiera oegentligheter när någonting är ologiskt. Burman tror att det finns risk för att en del av kostnaden för kvalitetssäkringen läggs över på bankerna och det vill naturligtvis bankerna undvika. Avskaffade revisionsplikten kan enligt Burman bygga upp en större osäkerhet i sifferkvaliteten som leder till större risker, vilket i sin tur leder till högre kapitalkrav. Syftet med avskaffandet av revisionsplikten från dem som har initierat det är inte att erodera kvaliteten på redovisningen av räkenskaperna, utan syftet är att företag frivilligt ska anlita revisor. Företagen ska få välja vilka produkter och tjänster de ska köpa in.

B-O Nilsson Kreditchef på Statens Bolåneinstitut(SBAB) 2008-10-03

SBAB har en speciell kreditmodell som de arbetar efter. Det som är viktigt för SBAB vid en kreditbedömning av företag är att de alltid tittar väldigt mycket på kassaflödet. Kassaflödet är extremt viktigt när SBAB ska analysera och bedöma företag. Ett företag vars kassaflöde minskar och blir sämre är en oroväckande signal och då tar SBAB kontakt med företaget och för en dialog om den uppkomna situationen. Problem uppstår sällan på grund av att värdet på

en fastighet förändras. Kassaflödesanalyser görs för 10 år framåt och stresstester analyserar vilken ränta kassaflödet klarar och inte klarar utifrån dagens räntenivå. SBAB tittar även på vilket vakanstagnande som kassaflödet klarar och hur det blir om den största hyresgästen försvinner. En viktig skiljelinje mellan SBAB och övriga banker är att SBAB uteslutande arbetar med fastigheter medan bankerna även arbetar med företagshypotek. När det gäller bankerna så tittar de på företagets balansräkningar och lånar ut efter analyser av dessa och gör inte så stora värderingar av företagets maskiner och inventarier, medan SBAB som uteslutande arbetar med fastigheter gör en värdering av objektet i balansräkningen. Värdering av företag kräver en större verifiering av information i och med att det är extremt viktigt att veta att företaget har använt rätt avskrivningsprinciper med mera så att värdet i bokslutet speglar det verkliga värdet. När ett fastighetsföretag vill låna 40 % på husen de äger är det naturligtvis mycket mindre risk än ett företag som vill låna 80 %. Objektet är det andra benet som bedöms och SBAB har en egen värderingsorganisation där de gör en egen värdering av kunderna. Värdet sätts efter dagens värde och så lånar SBAB ut en viss procentsats av det värdet givet att kassaflödet håller. Då kommer diskussionen in om kassaflödet blir bättre om kunden stoppar in mer kapital.

SBAB har inte förberett något strategiprogram inför avskaffandet av revisionsplikten, utan än så länge är det på diskussionsstadiet. När det väl blir en förändring kommer SBAB ta fram instruktioner och anvisningar till personalen om hur de ska agera efter avskaffandet av revisionsplikten. SBAB har inga diskussioner med Bankföreningen om avskaffandet av revisionsplikten i och med att SBAB inte är någon bank. Däremot har SBAB bilaterala kontakter med revisionsbolag och redovisningsbyråer om avskaffandet av revisionsplikten. Nilsson kan ej ge något hundra procentigt klart svar på hur SBAB ska agera vid granskning av årsredovisningar efter lagförändringen, men SBAB kommer antagligen att ha ett större överseende med välkända kunder som har varit stabila under en längre tid. Ett familjeföretag som har tre hyreshus och som alltid varit stabila och som inte vill expandera kommer inte att behöva en reviderad årsberättelse. När det gäller nya kunder som de aldrig har gjort affärer med tidigare kommer SBAB kräva värdering från utomstående av vissa poster. Är företag högt belånade så kommer SBAB kräva in mer verifierad information, vilket leder till att ju större kreditbehov ett företag har, desto mer formalia kommer SBAB kräva in. SBAB arbetar med både små och stora företag. När det gäller små, men expansiva företag så vill SBAB att företaget har väl verifierad information från utomstående, men om det är en revisor eller redovisningskonsult som sköter räkenskaperna är av mindre betydelse. Nilsson hävdar att det

kan vara lika bra att använda en duktig och välrenommerad redovisningsbyrå som en revisionsbyrå. Även om inte redovisningsbyrån arbetar efter exakt samma regelverk så behöver deras etik och moral inte vara sämre än en revisionsbyrås. Årsberättelsen i sig säger inte så mycket om bokföringen mer än att den är genomgången av en revisor. Redovisningsbyrån kan vara lika bra som revisionsbyrån på att granska siffror och fördelen med redovisningsbyråer är att de arbetar väldigt nära företagskunderna. Det är ytterst sällan SBAB ser orena revisionsberättelser, trots att åtskilliga räkenskaper har varit undermåliga.

Nilsson tror att det kommer bli större befogenheter för enskilda kreditbedömare att göra egna avgörande kreditbedömningar efter avskaffandet av revisionsplikten.

Nilsson tror att information kommer att krävas in snabbare i framtiden i och med att de inte behöver vänta på en årsredovisning. SBAB arbetar redan idag med månadsaktuell information när de arbetar med löpande kassaflödesinformation.

Nilsson hävdar att om företagen väljer att avstå från revisor kommer det inte påverka vilken räntesats företagen får vid beviljande av lån. SBAB arbetar efter Basel 2 och företagskunderna differentieras efter riskklasser.

Bengt Högberg Företagsrådgivare på Handelsbanken 2008-10-01

Handelsbanken har mer än 50 % av all företagsutlåning i Sverige.

Handelsbanken arbetar efter en kreditmodell där starka kassaflöden och bärkraftiga affärsidéer ska belysas. Företagsrådgivaren får tillsammans med kontorschefen avgöra från fall till fall om sanningsenligheten i bolagens siffror. Handelsbanken arbetar enligt Högberg efter kyrktornsprincipen som innebär att det är viktigt att lära känna kunden och ha mycket kunskap om kunden och att kunden verkar där den har kunskap. Högberg berättar ett exempel om en kund som befinner sig i Stockholm och vill göra fastighetsaffärer så ska kunden göra fastighetsaffärer i Stockholmsregionen och inte i Pajala. Det viktiga menar Högberg är att förstå vad som gömmer sig bakom siffrorna som till exempel investeringar och utvecklingskostnader. Det är även viktigt menar Högberg att analysera säsongsvariationer som en del företag har. Banken ska stå för rörelsekapital och inte riskkapital. Företagskunden ska enligt Högberg stå för risken och banken ska hjälpa till med inköp av råvaror och

material, leverantörstaganden med mera. Högberg hävdar bestämt att företagens återbetalningsförmåga har en väsentlig betydelse ifall de ska beviljas lån.

Företagskunden ska fatta egna beslut om de ska använda revisor så det är ingenting som bankerna ska lägga sig i. Kravbilden på företag, som Handelsbanken känner, kommer inte att öka i framtiden då revisionsplikten avskaffas hävdar Högberg. Handelsbanken kommer enligt Högberg titta på tänkbara alternativ till att anlita revisor när revisionsplikten försvinner. Handelsbanken kan tänka sig att ta in information från redovisningskonsulter, men betonar samtidigt att det är minst lika viktigt att få in rapporter med kvalitet som att få in rapporter snabbt.

Christian Nilsson Bankföreningen 2008-10-02

När det gäller frågan om avskaffad revisionsplikt har Bankföreningen agerat som en remissinstans och Bankföreningen lämnade sitt remissvar 16/6 2008. Bankföreningen står bakom att man avskaffar revisionsplikten, men bankföreningen är negativ till att revisorerna enligt den nya lagförslaget inte behöver anmäla företag vid brottsmisstanke. Bankföreningen fungerar som en gemensam röst för bankerna och agerar delvis som en lobbyorganisation. Anser bankerna att någonting är dåligt med lagförslaget om avskaffad revisionsplikt så kan Bankföreningen propagera för att det ska ändras.

Nilsson menar att det finns två sätt att se på vem som ska sköta redovisningen. Finns det externa finansiärer i bolaget så kommer de kräva att räkenskaper och redovisning sköts ordentligt, men om det saknas externa finansiärer så kommer det inte alltid att finnas lika höga krav på redovisningen och räkenskaperna.

Nilsson tror att det rimligtvis kommer att ställas lite högre krav på nya företag som söker lån utan revisor än de som har revisor, men när det gäller företag som har funnits länge så kommer inte processerna vid kontroller av räkenskaper och redovisning att förändras. Bankerna måste även i framtiden få ordentliga underlag av räkenskaperna och redovisningen för att göra ordentliga kreditbedömningar. Nilsson tror således inte att man kan kalkylera med att det i framtiden kommer bli större kreditförluster efter avskaffandet av revisionsplikten. Nilsson kan inte svara på om det blir några speciella parametrar eller specifika nyckeltal som bankerna kommer att analysera.

Nilsson tror att avskaffandet av revisionsplikten kan förenkla verksamheten för småföretagare och underlätta för vilande företag som slipper betala revisionsarvoden. Nilsson hävdar samtidigt att revisorernas arbete underlättar väldigt mycket för bankerna. Nilsson tror att det kan bli så att bankerna tar ut högre ränta vid beviljande av lån från de företag som ej anlitar revisor. Det kan även bli så att banker och kreditgivare vid borttagandet av revisionsplikten kommer att begära delårsrapporter, omvärldsanalyser, riskanalyser med mera från berörda företag. Skuldsatta bolag kommer enligt Nilsson att få större krav på sig att använda revisor än icke skuldsatta bolag. Förvaltningsrevisionen är unik och ingenting man kan kräva från och med juli 2010, vilket är en stor förändring. Nilsson säger att det i debatten framförts att det finns en risk med avskaffandet av revisionsplikten då företag kan agera friare. Skatteverket kommer däremot att få mer arbete med att stävja fusk.

Katarina Markstedt, VD Nordea Hypotek/Regional kreditchef och Lena Byström, kreditavdelningen 2008-10-12

Nordea har en kreditmodell som de följer ganska strikt. Kreditmodellem gör en siffermässig bedömning samt bedömning och beskrivning av riskerna. Nordea har inte någon speciell strategi de kommer att använda sig av när revisionsplikten försvinner. I och med att det är en ganska lång startsträcka så har de inte fastställt några riktlinjer för hur de ska göra, men det finns inget i deras nuvarande kreditmodell som behöver arbetas om. Det som kan tillkomma är vilka krav de ska ställa på ytterligare information från företagen. De anställda behöver ingen utbildning inför avskaffandet av revisionsplikten eftersom de redan har kunskapen som krävs för att göra korrekta kreditbedömningar, men Nordea behöver förmedla sina riktlinjer till sina anställda. Nordea är organiserad i 18 regioner och i varje region finns det en kreditchef. Varje regional kreditchef kommer att förmedla Nordeas riktlinjer till respektive regions kontor.

Enligt Markstedt så har Nordea ingen princip som innebär att de påverkar företagskunder att använda revisor. Nordea ställer krav på den information de vill ha från kunden, så kunden får själv avgöra om det ska göras i revisionsform eller om det ska göras i redovisningskonsultform. Markstedt uppger att huvudsaken för Nordea är att det är en kompetent rådgivare och att en redovisningskonsult inte behöver vara sämre än en revisor när det gäller att granska räkenskaperna. Nordea kommer att granska årsredovisningar likadant efter borttagandet av revisionsplikten som de gör idag. Det finns några nyckeltal som inte går att "fiffla" med så mycket och som är viktigast för Nordea och som kommer att fortsätta att

vara viktigast efter avskaffandet av revisionsplikten. Ebitda (resultat före avskrivningar och skatt) och nyckeltalen räntebärande skulder i förhållande till Ebitda samt Return of Capital Employed är, enligt Markstedt, de viktigaste nyckeltalen. Ebitda blir synligt i pengar på grund av att om man tar bort extraordinära intäkter blir det förändringar i kassan och det går att se i kassaflödesanalysen.

Nordea upplever inte avskaffandet av revisionsplikten som direkt avgörande, utan Nordea kommer kräva lika mycket information i framtiden. En del kunder kommer att tolka det som att de behöver fortsätta med revisor. Byström klargör att Nordea inte kommer ta kostnaden för att anlita revisor, utan den kostnaden måste kunden ta. I mindre orter finns det mycket kontakt mellan revisorer och bankkontor, medan det i större orter inte finns så mycket kontakt mellan revisorer och bankkontor. När revisionsplikten försvinner kommer informationen in snabbare eftersom intressenter slipper vänta på årsredovisningar uppger Byström. Byström hävdar vidare att någon form av extern hjälp måste de små bolagen använda sig av för att upprätta resultaträkning och balansräkning. Revisorer och redovisningskonsulter kommer att tvingas arbeta mer löpande under året med budgetar och inför företagets investeringar. Markstedt menar att det hade varit önskvärt med koncernredovisning i mindre bolag, som idag slipper koncernredovisning i sin årsredovisning. Enligt Markstedt blir det en inlåsnings effekt som blir påtaglig när det gäller låneansökan. Om banken har en kund sedan lång tid som inte har använt sig av revisor så blir det svårt att flytta till en annan bank eftersom denna bank antagligen kommer kräva revisor. Enligt Markstedt får inte kredithandläggare ett större ansvar i själva kreditanalysen, men det blir ett större ansvar att se om företaget har tagit in korrekt information.

Jan Enmark, Kreditchef och vice VD på Danske Bank 2008-10-23

Utlåning till företag i Sverige är ett av Danske Banks största affärsområden och Danske Banks koncept har tilltalat den svenska marknaden väldigt bra. Danske Bank har enligt Enmark en traditionell kreditbedömningsprocess där årsredovisningen ingår som den största kreditbärandaren. Årsredovisningens kvalitet har delvis varit beroende av en revisionsberättelse.

Enligt Enmark kommer en stor del av företagen att slippa betala revisionsarvodet. Kärnfrågan blir om banken kan lita på siffrorna i redovisningen då de ej är signerade av en revisor. Enmark är inte så övertygad om revisorernas kvalitet. Enmark har sett många redovisningar som har varit påskrivna av revisor under årens lopp som inte har haft bra kvalitet. Det har

handlat om rena revisionsberättelser som har visat mycket bristfälliga bokslut. Redovisningskonsulter är enligt Enmark lika duktiga som revisorer på kritiskt tänkande. Redovisningskonsulter kan i viss utsträckning vara bättre eftersom de arbetar på uppdrag av någon enligt Enmark. Revisorerna har en väldigt otydlig och konstig roll då de arbetar på uppdrag av någon form av aktiebolagslag och fungerar som statens förlängda arm samtidigt som de agerar skatterådgivare och betalas av bolag. Revisorerna vill gärna framstå som att de är bättre på att granska siffror och att revisorns kvalitetsstämpel är viktig för företagen. Enligt Enmark så lever revisorerna egentligen på att företagen måste ha revisor då det är ett myndighetskrav att anlita revisor. Revisorerna har haft det väldigt bra då de inte har behövt leverera något mervärde till sina kunder. Både företaget och banken är intresserade av att få utredningar levererade av hög kvalitet och till ett bra pris. Enmark gör en liknelse med någon som vill få starkare biceps. Personen i fråga går då till ett gym och tränar med redskap som bygger upp bicepsmuskulaturen. Det är då ointressant med de andra musklerna och redskapen och likadant är det för bankerna. Bankerna vill ha informationsmaterial om någonting specifikt. Årsredovisningen levererar alla muskler i kroppen utan att titta på vad kunden vill ha. Leverantörerna måste göra mer koncentrerade och fokuserade uppdrag då det handlar om att svara på en precis och konkret fråga som banken ställer. Revisionsberättelse är ett godkännande av att allting i företaget är korrekt och svarar inte på någonting specifikt. Enligt Enmark frångår banker alltmer att studera årsredovisningar eftersom de saknar betydelse vid kreditbedömningsprocessen. Enmark hävdar även att idag fränsäger sig revisorn mycket ansvar i årsredovisningen.

Nu måste revisorerna bli mer marknadsorienterade och kundanpassade för annars konkurreras de ut av redovisningskonsulter och andra rådgivare som kan bedöma företag. Enmark är inte säker på att revisorerna är så skickliga på att kundanpassa sin verksamhet. Nu måste revisorerna bli säljare i stället för statens förlängda arm och få nöjda uppdragsgivare. Enmark menar att revisorerna och revisorernas branschförening inte har förstått vad revisionsplikten avskaffande betyder. Av företagen har 9 av 10 svarat att de vill fortsätta anlita revisor. Enmark tror dock att betydligt färre företag kommer anlita revisor i framtiden och hänvisar till hur många det är som avstod från revisor i Danmark, Finland och Storbritannien när de avskaffade revisionsplikten. Revisorerna har bra baskunskaper och en gedigen kompetens menar Enmark, men nu blir det upp till bevis för revisorerna att imponera på beställaren. Bankerna har enligt Enmark inte varit särskilt betjänta av att få kvalitetsstämpel på årsredovisningar av revisorer. Revisorn som har skrivit på har kanske aldrig träffat det

aktuella företaget. Revisorn kan vara en junior som bara skriver på hävdar Enmark. Visserligen står revisorn med sitt namn och tar vissa risker, men Enmark menar att banken lika gärna kan vända sig till en redovisningskonsult. Redovisningskonsulten kan få i uppdrag att ta fram uppgifter till banken och agera som en konsult. En väldigt bra målgrupp och beställare för revisorer är banker, bankkontor och kreditavdelningar, men revisorerna är enligt Enmark aldrig på säljbesök hos bankerna. Redovisningskonsulter har redan hört av sig till banker för att sälja in sina tjänster. Om en revisor gör ett bra arbete till ett vettigt pris åt en bank så kommer de naturligtvis få fler uppdrag. Danske Bank kommer att söka efter konsulter som ger dem beslutsunderlag och då kommer uppdragen att gå till dem som har kvalitet. Banken kommer att skapa ett nätverk av leverantörer för specifika uppdrag. Leverantörerna måste enligt Enmark fråga bankerna vad de vill veta alternativt att bankerna uppmanar leverantörerna att ta reda på någonting specifikt. Det kommer inte att handla om en revisionsgenomgång av traditionellt slag. Den reviderade årsredovisningen har fungerat som grönt eller rött ljus som visar samma resultat från alla, men ingenting mer. Banken är intresserad av vissa faktorer på ett mer påtagligt sätt. Enmark rekommenderar revisionsfirmor att göra ”paket” där de erbjuder att lämna information med olika djup och prisklasser. Olika frågor kommer då att ställas till leverantörer för att få in relevant information på inflöde av data av hög kvalitet. Tidigare har de fått en revisionsberättelse. Revisionspromemorian som upprättas och går till företagets styrelse är en sammanfattning av vad revisorn har kommit fram till. Ibland frågar Danske Bank revisorerna efter revisionspromemorian, men revisorerna skickar dock ytterst sällan den då de anser att den ska fungera som ett internt PM.

Enligt Enmark har det ingen betydelse om skuldsatta eller nya företag kommer att använda revisor. Enmark menar även att det enda intressanta är intjäningskvalitet och det får banken fram genom att validera siffrorna. Det kan inte banken göra själv för det tar för mycket tid att åka ut till olika företag, så det får någon extern yrkesgrupp göra. En företagare som besöker banken kommer vid kreditbedömning av företag gå igenom siffror med banken. Då vill banken att dessa siffror/poster kontrolleras av någon extern part som banken väljer ut och då kanske banken och företaget får dela på kostnaden. Det handlar om beställningsarbeten som till exempel vem som ska göra arbeten, var det ska göras och när vissa tillgångar ska kontrolleras till ett bestämt pris. Nyckeltal räknar Danske Bank ut själva, men de kommer att begära att få vissa poster i balansräkningen verifierade som till exempel kundfordringsstorleken, lagrets innehåll, fordringar eller andra poster på tillgångssidan. Posterna på skuldsidan brukar vara rätt.

Enmark betonar att Danske Bank inte kommer att anställa andra profiler i framtiden efter avskaffandet av revisionsplikten. Enmark hävdar att Danske Bank inte kommer att anamma någon speciell strategi eller policy när revisionsplikten försvinner. De företag som omsätter mindre än 5 miljoner kronor ser Danske Bank som en privatperson och det är då personen i fråga som ska kreditbedömas. När det är företag som har över 5 miljoner i omsättning kräver Danske Bank någon form av redovisning. Danske Bank har olika önskemål beroende på bransch, styrka i företaget, storlek på företaget, risk för företaget och så vidare. Avskaffandet av revisionsplikten kommer enligt Enmark inte leda till att kredithandläggarna får större ansvar och behöver ytterligare utbildning, men banken måste utveckla sitt kontaktnät. Prisbilden för redovisningskonsulter och revisorer kommer att utjämnas.

Skatteverket kommer antagligen att kontrollera företagen mer i och med att revisionsplikten försvinner. Det anser Enmark är byggt på en felaktig grund då revisorernas uppdrag som statens förlängda arm ändå inte har fungerat. Revisorerna får enligt Enmark se mycket fusk, men i och med att de är betalade av uppdragsgivaren så anmäler de oftast inte denne. I bästa fall frånträder revisorn sitt uppdrag och då får myndigheter och banker en uppfattning om att det är någonting som inte stämmer med företaget.

Birgitta Björk Skatterevisor på Skatteverket, Region Stockholm 2008-10-09

Björk vet inte om Skatteverket har förberett någon speciell strategi eller policy inför avskaffandet av revisionsplikten, men Björk kan tänka sig att det finns en viss beredskap.

Som Björk ser det kommer skatterevisorer att få lägga ned mer tid på granskning av bokföringen för att bedöma dess status. Bokföringen utgör deklaraionsunderlag och för Skatteverket innebär det att skatterevisionerna kommer att ta längre tid att utföra, vilket är till nackdel både för den skattskyldige och för skatteverket. Skatteverket måste utvidga riskanalys och andra metoder.

Utifrån Björks erfarenhet är idag samarbetet med revisorer begränsat och det blir ingen förändring efter avskaffandet av revisionsplikten. Enligt Björk kommer det inte ändras någonting specifikt inför avskaffandet av revisionsplikten, utan ytterligare arbete kommer att läggas på redan befintliga revisorer. Björk tror att behovet av skattekontroller kommer att öka och att fler handläggare kommer att utbildas för att arbeta inom kontrollområdet för att stävja fusk. Skatteverket kommer även att anställa fler på grund av andra förslag om förenklade

redovisningsregler, förenklandet av att införskaffa F-skattesedel, enklare att bilda aktiebolag med litet kapitaltillskott utan personligt ansvar med mera, vilket påverkar Skatteverket.

Avskaffandet av revisionsplikten kan enligt Björk medföra att oseriösa företag kommer att kunna bedriva sin verksamhet längre tid än vad som är möjligt idag. Inom det område Björk är verksam i betyder ”kreativ bokföring” undanhållande av skatt genom olika upplägg, vilket kan leda till skattebrott, bokföringsbrott och försvårande av skattekontroll. Skatteverkets kompetens är att se vad som inte är bokfört, men som borde vara det i en till synes korrekt bokföring.

Intervju med Carl-Gustaf Burén, Svenskt Näringslivs talesman i frågor om redovisning och revision 2008-10-13

Burén menar att Svenskt Näringslivs rapport i mars 2005 om den långvariga aktiebolagslagstiftningen av Claes Norberg och Per Thurell var starten för granskningen av revisionsplikten. Norberg och Thurell är respekterade och insatta inom handelsrätt och skatterätt och de blev i samband med rapporten erbjudna att göra en utredning om revisionsplikten ur ett historiskt perspektiv. De kom fram till att den ekonomiska brottsligheten och skatteavdrag, som var största argumenten för införskaffande av revisionsplikten, måste kopplas till effektiviteten i revisionsplikten. Revisionsbranschen står enligt Burén inför en omstrukturering i och med avskaffandet av revisionsplikten. Kravet på årsredovisning kvarstår, men det som tas bort är kravet på en signatur från revisorn. Det finns en minoritetsregel i förslaget som säger att om man äger 10 % av aktierna kan man kräva revisor. Det här öppnar för redovisningskonsulter som många gånger är minst lika kompetenta som revisorer när det gäller redovisning eftersom de arbetar löpande med kunderna, till skillnad från revisorerna som träffar dem en gång per år då de skriver under årsberättelsen. Nivån på redovisningskonsulter kommer att höjas med en auktorisation, vilket enligt Burén medför att företagen får ett ökat tjänsteutbud att välja bland. Besparingen företagen gör på att inte anlita en revisor är framtagna ur regelsynpunkt, då ett regelverk kommer att försvinna. Syftet med lagförändringen är frivilligheten för företagen att anlita revisor och samtidigt förklara för företagen att de är beroende av extern hjälp och rådgivning när det gäller redovisning. Burén hävdar att svenska småföretag har höga revisionskostnader vid en jämförelse med övriga EU-länder. Det är framförallt för enmansföretag som det har framstått som mest belastande att behöva betala revisionstjänster för. Revisorn tillför ingenting i verksamheten för enmansföretag. Många mindre revisionsbyråer kommer att bli av med en

hel del kunder, men samtidigt kan de ägna sig åt rådgivning när oberoendet upphör och det tycker de är roligast menar Burén.

Enligt Burén går det inte att ha en frivillig revision samtidigt som man har kvar skyldigheten för revisorer att uppges misstanke om ekonomisk brottslighet. Regeländringen är till för att ge företagen möjlighet att anlita kvalificerad hjälp och det kan enligt Burén verka hämmande för företag som vill köpa den här tjänsten som de samtidigt kan bli angivna för.

Sverige har cirka 200 000 aktiebolag som har en omsättning på mindre än 3 miljoner kronor samtidigt som vi har 400 000 näringsidkare med i stort sett samma storleksordning. Aktiebolagens transaktioner har Skatteverket granskat noggrant, medan näringsidkarna har sluppit intygande mot Skatteverket och har inte haft någon revisionsplikt. Oavsett om det handlar om enskilda firmor eller aktiebolag så tvingas ägaren gå in med en stor summa pengar eller gå i borgen. Praktiskt sett blir det således samma situation Skatteverket hanterar. En parallell utredning undersöker nu om det kan bli aktuellt med 5000 kronor i startkapital för aktiebolag och då kommer antagligen många enskilda näringsidkare starta aktiebolag. Aktiebolag ska fortfarande prestera en årsredovisning, men en enskild näringsidkare som har mindre än 3 miljoner i omsättning kan göra ett förenklat bokslut som ställer mindre värderingskrav. Det pågår nu en debatt om mikroföretag med upp till 10 anställda där varje land ska bedöma om de ska ha full årsredovisning eller om de kan få enklare regler. Även om ett land kan undanta små aktiebolag så går inte det idag. Mikroföretag ska kunna ha samma sorts redovisning som till exempel Handelsbolag.

Skatteverket har begärt 150 nya tjänster i och med lagförändringen om avskaffandet av revisionsplikten. Det har hittills bedömts som uteslutet att Skatteverket ska få mer pengar enbart av den här anledningen enligt Burén. Kontrollen ska kunna genomföras med samma medel som Skatteverket förfogar över idag enligt Buréns uppfattning, så det handlar om interna prioriteringar på Skatteverket. När det gäller kreditbedömning så kommer banker och bolåneinstitut kunna kräva in det de ska och vill. Kreditbedömarnas rutiner är helt upp till dem själva att besluta om, men revisorns ”säkerhetsstämpel” av företagets årsredovisning är en trygghet för banken, uppger Burman. Problematiseringen banker ställs inför handlar om att bank A har en policy och bank B har en annan policy, vilket kommer påverka konkurrensvillkoren då det blir ytterligare en faktor att ha med i beräkningarna.

Intervjufrågor

Intervjufrågor till bankerna och SBAB:

1. På vilket sätt arbetar banken vid kreditbedömning av företag idag? Har banken någon speciell kreditmodell?
2. Har banken förberett någon strategi eller policy de ska anamma när revisionsplikten avskaffas? Vilka ambitioner har banken när det gäller att förbereda personalen inför slopandet av revisionsplikten?
3. På vilket sätt kommer banken att granska årsredovisningen för de företag som berörs av avskaffandet av revisionsplikten? Förhåller det sig på det viset att kreditbedömningar kan göras på ett lika noggrant sätt utan att kreditbedömare får tillgång till reviderad årsredovisning?
4. Kommer banken fortsätta att kräva ett reviderat bokslut när revisionsplikten avskaffas? Är revisorns signatur en förutsättning för att banken ska titta på årsredovisningen? Är det så att kreditinstitutet kommer att kräva att en revisor verifierar och granskar räkenskaperna eller går det lika bra att det utförs av en redovisningskonsult?
5. Är ambitionen att försöka påverka kunden att välja revisor när revisionsplikten försvinner?
6. På vilket sätt kommer bankens samarbete med revisorer förändras när revisionsplikten försvinner? Tänker ni anlita revisorer för rådgivning vid en icke reviderad årsredovisning när revisionsplikten avskaffas? Förbereder ni er på att samarbeta med revisorer och/eller redovisningskonsulter efter avskaffandet av revisionsplikten?
7. Är reviderade bokslut viktigast för en ny kund vid första låneansökan och minskar efter att ha varit kund i några år? Blir det så att skuldsatta bolag tvingas till revision i större utsträckning? Är det skillnad på kreditbedömningen när det gäller små respektive stora företag?
8. Kan det bli så att redovisningsinformation blir tillgänglig snabbare om revisionsplikten försvinner eftersom årsredovisningen som revisorn skriver under egentligen är gammal

information? Enligt 27§ ska revisionsberättelsen senast fem och en halv månad efter räkenskapsårets utgång tillges företags ledning.

9. Blir effekten att era kredithandläggares befogenheter förändras när revisionsplikten försvinner eller kommer ni arbeta efter en central strategi eller anamma en speciell policy? Kan effekten av avskaffad revisionsplikt bli att det ställs högre krav på kunskap och kompetens på era anställda?

10. Förbereder och resonerar ni på något speciellt sätt inför avskaffandet av revisionsplikten när det gäller kreditbedömning av företag?

11. Vilken roll spelar revisorn vid kreditbedömningsprocessen idag och vilken roll kommer revisorn att spela i framtiden? Finns det något samband mellan reviderad årsredovisning och en bra kreditbedömning?

12. Kan konsekvensen av en avskaffad revisionsplikt bli att banker och kreditinstitut tittar extra mycket på några speciella parametrar eller nyckeltal på de företag som väljer att avstå från revisor? Vad kommer att bli viktigast vid kreditbedömningen av företag som väljer att frånga revisor?

13. Kommer kreditbedömningsprocessen att påverkas och förändras efter avskaffandet av revisionsplikten?

14. Hur ställer ni er till avskaffandet av revisionsplikten?

15. Kommer ni att tvingas stå för kostnaden för att få tillgång till reviderat material?

Intervju med Skatteverket

1. Har Skatteverket förberett någon speciell strategi eller policy när revisionsplikten försvinner? . Kommer Skatteverket att titta extra mycket på några speciella parametrar eller nyckeltal för företag som väljer att avstå revisor?
2. Blir det så att Skatteverket kommer granska årsredovisningen mer noggrant när det gäller företag som berörs av sloandet av revisionsplikten och som avstår från revisor?
3. På vilket sätt kommer skatteverkets samarbete med revisorer påverkas när revisionsplikten förändras?
4. Tror du att Skatteverket kommer att behöva anställa fler personer som arbetar med granskning av årsredovisning nu när revisionsplikten försvinner?
5. Finns det risk för att avskaffad revisionsplikt ökar den ”kreativa bokföringen” som t.ex. fler avsättningar till reservfonder, ändrade avskrivningsplaner och uppskjutna skatteskulder?

Intervju med Svenskt Näringsliv

1. Tror du att Skatteverket kommer att behöva anställa fler personer som arbetar med granskning av årsredovisning nu när revisionsplikten försvinner och att samhällets kostnader därmed ökar? Kan det bli så att kostnaderna som företagen sparar läggs över på Skatteverket?
2. Finns det risk för att avskaffad revisionsplikt ökar den ”kreativa bokföringen” som t.ex. fler avsättningar till reservfonder, ändrade avskrivningsplaner och uppskjutna skatteskulder?
3. Tror ni att det blir svårare att som företagare bli beviljat lån efter sloandet av revisionsplikten då bankerna blir mer återhållsamma att låna ut pengar när det saknas signatur från en revisor på årsberättelsen?
4. Tror ni att bankerna kan drabbas av större kreditförluster på grund av för dålig kunskap om företag som saknar en reviderad årsredovisning?
5. Blir avskaffandet av revisionsplikten enbart positivt för de företag som slipper att betala revisionsarvoden?